

'Relaxed Berlijn' populair onder jonge Polen

Achtergrond - 1 mei 2018 - Auteur: Jeroen Kuiper

Polen zijn na Turken de grootste groep buitenlanders in Berlijn. Terwijl vroegere generaties het liefst onopgemerkt bleven, komen tegenwoordig ook massa's zelfverzekerde jonge Polen op zoek naar vrijheid naar de Duitse hoofdstad.

Station Warschauer Brücke in Friedrichshain, een vrijdagavond eind maart. Terwijl hipsters en uitgaanspubliek zich met hun *Feierabendbier* door de chaos van één van Berlijn's drukste S-Bahn-stations worstelen, staan onder de brug honderden in zwart geklede Polen met spandoeken voor een demonstratie gereed. De meesten van hen zijn vrouw: vandaag is *czarny piątek*, zwarte vrijdag. In heel Europa demonstreren Polen tegen de geplande aanscherping van de abortuswetgeving in hun land.

De demonstratie in Berlijn was absoluut succesvol, vertelt Mirek Wozniak enkele dagen later in Café Morgenrot in de Kastanienallee, een links bolwerk in Prenzlauerberg. Elke paar weken komen hier de activisten van Razem ('Samen') bijeen, een jonge progressieve politieke partij in Polen. Wozniak, een 29-jarige IT-specialist met hippe bril, halflang haar en een baardje, is hun woordvoerder. "Er waren meer dan 2.000 deelnemers bij de demonstratie, in heel Polen gingen tienduizenden mensen de straat op. De conservatieve PiS-regering was duidelijk onder de indruk, want ze hebben de wetsvoorstellen voorlopig uitgesteld."

'Hier heerst vrijheid, de Berlijners zijn relaxed'

Wozniak, afkomstig uit Nowy Sacz in Zuid-Polen, kwam in 2017 met zijn echtgenote en de poezen Charlie en Stella naar Berlijn. "Hier heerst vrijheid, de Berlijners zijn relaxed. Het is hier niet zoals in Polen. Daar is alles veel stijver." Is Berlijn een toevluchtsoord voor progressieve Polen geworden? Wozniak: "Nou ja, er heerst gelukkig nog geen oorlog in Polen, haha. Maar ik denk dat Berlijn bijvoorbeeld voor mensen uit de Poolse LGBT-scene wel degelijk een toevluchtsoord is."

Ola, een andere activiste bij Razem die verder anoniem wil blijven, heeft dezelfde ervaringen. "In Polen was ik vegetariër en ik ging als enige uit mijn klas niet naar de kerk. Dan ben je heel bijzonder. In Polen lijkt iedereen op elkaar. De sfeer is er

veel benauwder. In Berlijn hebben mensen veel meer verschillende stijlen, de sfeer is hier veel opener, toleranter.“

'Er dreigt een dictatuur'

Een andere locatie waar Polen regelmatig met elkaar in debat gaan, is de Duits-Poolse boekhandel BuchBund in Neukölln, waar eigenaar Marcin Piekoszewski regelmatig presentaties met aansluitende discussies organiseert. De 44-jarige ondernemer verbergt zijn politieke oriëntatie niet: “Veel landgenoten zijn woedend over wat er zich momenteel in Polen afspeelt.“

'Veel landgenoten zijn woedend over wat er zich momenteel in Polen afspeelt'

Enkele weken geleden had BuchBund Klementyna Suchanow te gast, de biografe van de beroemde Poolse auteur Witold Gombrowicz. Gombrowicz emigreerde in de jaren vijftig naar Argentinië, waar hij voor zijn homoseksualiteit kon uitkomen. Suchanow werd beroemd in Polen toen ze afgelopen december tijdens een demonstratie eieren naar de limousine van de Poolse minister-president gooide, waarna ze voor de draaiende camera's door de politie hardhandig tegen de grond werd gewerkt.

“We hebben in Polen een revolutie nodig, er dreigt een dictatuur!“, riep de activiste vol vuur in BuchBund voor de meer dan vijftig Poolse en Duitse gasten, die de discussie tussen haar en Piekoszewski via een simultane vertaling konden volgen.

Schaamte

Jonge Polen in Berlijn treden tegenwoordig zelfbewust op. De Duitse hoofdstad wordt in rap tempo steeds internationaler en de Polen maken een groot deel van de buitenlandse gemeenschap uit. Sterker nog: na de Turken zijn de Polen met meer dan 100.000 mensen de grootste groep buitenlanders in Berlijn. Op straat is de Slavische taal van de oosterburen niet meer weg te denken.

Dat was vroeger wel anders, meent Emilia Smechowski, een Pools-Duitse journaliste, die onlangs het boek 'Strebermigranten' publiceerde. Ze kwam in 1988 als klein meisje vanuit de omgeving van Gdansk naar West-Berlijn. “We schaamden ons naar Duitsland te zijn vertrokken. Mijn moeder wilde niet dat we in de S-Bahn Pools spraken. Voor ons was er maar één richting, en die ging: omhoog. We moesten ons aanpassen. We waren *Strebermigranten*.“

'Ik kan prima vanuit Berlijn actief zijn en invloed hebben op de politiek in Polen'

Duizenden Polen vertrokken in de jaren tachtig richting het westen. Na het uitroepen van de staat van beleg in 1981 hing over het socialistische Polen jarenlang een soort loden stilstand. De ouders van Smechowski hielden deze toestand niet meer uit. Ze wilden een beter leven voor hun dochters en vluchtten op een toeristenvizum naar West-Berlijn.

Pas sinds 2011, het jaar waarin ze voor de krant de TAZ een reportage schreef over Poolse daklozen in Berlijn, begon Smechowski zich weer voor haar vaderland te interesseren. Het leidde tot een essay over haar generatie van migranten uit Polen. Daarmee raakte ze een snaar, bleek uit de stroom van brieven van andere migranten die ze ontving. Maar ze wil niet als een woordvoerder van haar generatie worden gezien, zegt ze. Voor zo'n functie lijkt de Poolse gemeenschap in Berlijn ook veel te groot en te divers.

Pendelen tussen Polen en Berlijn

IT'er Wozniak wil politiek actief blijven. Hij zet zich met Razem onder meer in voor Poolse arbeiders die elke dag 200 kilometer naar Berlijn heen en weer pendelen en onderbetaald worden. "Ik kan prima vanuit Berlijn actief zijn en invloed hebben op de politiek in Polen", zegt hij. Hij en zijn vrouw willen voorlopig ook niet terug, "al was het maar vanwege de luchtvervuiling in Krakau, waar we eventueel zouden willen wonen".

Voor de meeste jonge Polen is de vraag of ze teruggaan niet zo relevant, zegt Wozniak. "We pendelen allemaal op en neer. De grens ligt slechts 80 kilometer van Berlijn en naar Krakau vlieg ik met Easyjet of ik ga met de Flixbus voor een paar tientjes." Op de afdeling van het IT-bedrijf waar hij werkt zijn de afgelopen jaren acht nieuwe mensen aangenomen, vertelt Wozniak. "En nu mag je raden. Inderdaad: het zijn allemaal jonge Polen."

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/25871/relaxed-berlijn-populair-onder-jonge-polen>